

УДК 29+265.31/.34:140.8

СТАНІСЛАВ ОРІХОВСЬКИЙ - ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК КАТОЛИЦЬКОЇ РУСІ

Студ. Харченко А.Ю., гр.БХФ-1-18

Науковий керівник доц. Множинська. Р. В

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета - розкрити особливості поглядів видатного українського мислителя Станіслава Оріховського.

Завдання - дослідити погляди на історію, владу і природне право мислителя доби Відродження.

Об'єкт дослідження. Творчість русинського (українського) релігійного діяча та мислителя доби Відродження, С.Оріховського - письменника, оратора, філософа, історика, полеміста, гуманіста.

Методи та засоби дослідження. У роботі були застосовані такі матеріали як: спостереження, аналіз, синтез та порівняння які дали можливість дослідити філософські ідеї С.Оріховського.

Результат дослідження. "Я русин, і гордий цим, і охоче про це заявляю, пам'ятаючи про свій рід і руську кров, про місце, де народився і виріс". С. Оріховський був патріотом свого народу. Немає жодного твору і листа, в яких би він не вважав за потрібне нагадати про своє русинське походження, про те, що він представник руського народу польської держави, українець, а не поляк.

С. Оріховський розглядав історію не з погляду промислу Божого, а як дію реальних людей, де люди, беручи участь в історичному процесі, постають реальними творцями історії. Вважав, що як творець історії, людина рівна з Богом. Тільки в співдружності з розумними людськими істотами Бог може встановити справедливість на Землі.

Історичний процес Оріховський пов'язував з розвитком науки і освіти, як і більшість гуманістів приділяв значну увагу їх популяризації з метою вдосконалення особи, розумових здібностей людини.

Одним із перших в європейській філософській думці став заперечувати божественне походження влади; надавав перевагу договірній теорії походження держави, яку вважав спілкою громадян, пов'язаних правом і спільною користю.

С. Оріховський стверджує, що мета держави полягає в гарантії права і користі індивіда, перед яким держава має ряд обов'язків. В свою чергу, громадянин має ще більше обов'язків перед державою і його інтереси мають бути спрямовані на інтереси держави і суспільства. Це відноситься не тільки до громадян держави, а й до короля.

Першоосновою права Оріховський вважав мораль, будучи твердо переконаний у тому, що без моралі право загалом існувати не може.

Велику увагу приділив розробці теорії природного права. На його думку, природне право вище від людських законів, які при потребі можна змінювати, якщо вони суперечать природному закону і здоровому глузду людини. Жити у злагоді із законами природи — це означає дбати про мир, злагоду і спокій у державі.

Оріховський вимагав суворого, проте справедливого покарання за вчинення злочину, а водночас і винагороди за доблесний вчинок. Основою природного права вважав утримання від зазіхання на чужу власність.

Практичне значення отриманих результатів. С. Оріховський особливо обстоював почуття власної гідності людини, яке завжди має належати їй. Ще й досі побутує думка, що серед основних християнських конфесій в Україні — православної, католицької,

протестантської та уніатської – національною, державотворчою завжди була і є досі лише православна. Що ж до “католицької русі” – українців католицького віросповідання, до яких належить С.Оріховський, то про них широкому загалу досі майже нічого не відомо. А тим часом з погляду національної ідеології „католицька русь” для культури української зробила, певно, не менше ніж греко-католики, чи й православні, і випродукувала може не менше ніж вони культурних сил як для української матеріальної культури, так і для духовної.

Висновки. Отже, погляди Оріховського полягають у визначенні людини як основи історії та держави. Також, в його ідеях показується вище становлення природного права над людськими законами. Сьогодні постає проблема реконструкції перерваної історичної та інтелектуальної традицій, яка актуальна з огляду на потребу забезпечення неперервності культурного успадкування, зв'язку "минулого" й "сучасного", охоплення їх в одне ціле, тобто досягнення історичного розуміння, що робить історію діючою. Сенс же останньої полягає у безперервному впливі "минулого" культури, в тому числі філософії, на "сучасне". Адже ми прагнемо осмислити попередні періоди розвитку філософської та політичної думки не лише заради їх пізнання, а і для пошуків варіантів розв'язання реальних проблем свого часу й свого народу.

Філософська культура України першої половини XVI ст. є однією з найцікавіших і малодосліджених тем в історії розвитку України. Саме у цей період було закладено підвалини для становлення вітчизняної ранньоновітньої думки в її різних виявах – раціоналістичному і містичному; сформувалися ренесансно-гуманістичні й реформаційні ідеї, які в подальшому функціонували і розвивалися в межах культури українського бароко. Завдяки введенню до наукового обігу та проробленому аналізу іншомовних першоджерел, це дослідження істотно поглиблює уявлення про розвиток вітчизняної філософської та політичної думки і спростовує ряд стереотипів та помилкових уявлень при їх витлумаченні, які наявні в історико-філософських працях.

Сьогодні постає проблема реконструкції перерваної історичної та інтелектуальної традицій, яка актуальна з огляду на потребу забезпечення неперервності культурного успадкування, зв'язку "минулого" й "сучасного", охоплення їх в одне ціле, тобто досягнення історичного розуміння, що робить історію діючою. Сенс же останньої полягає у безперервному впливі "минулого" культури, в тому числі філософії, на "сучасне". Адже ми прагнемо осмислити попередні періоди розвитку філософської та політичної думки не лише заради їх пізнання, а і для пошуків варіантів розв'язання реальних проблем свого часу й свого народу.

Ключові слова: Оріховський, Бог, людина, історія, право.

ЛІТЕРАТУРА

1. Русина О. В. Україна під татарами і Литвою : монографія. Київ : НАН України. Інститут історії України. – 1999. – 320 с.
2. Вирський Д. С. Станіслав Оріховський-Роксолан: життя і пам'ять: монографія. Київ : Інститут історії України, 2013. — 215 с.
3. Литвинов В.Д. Проблемы государства в трудах Ст. Ориховского // Отечественная общественная мысль эпохи средневековья (Историко-философский очерк). — К., 1988.
4. Литвинов Володимир. Ренесансний гуманізм в Україні (Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV – початку XVII століття). – К., 2000.
5. Оріховський Станіслав. Твори. – К., 2004.